

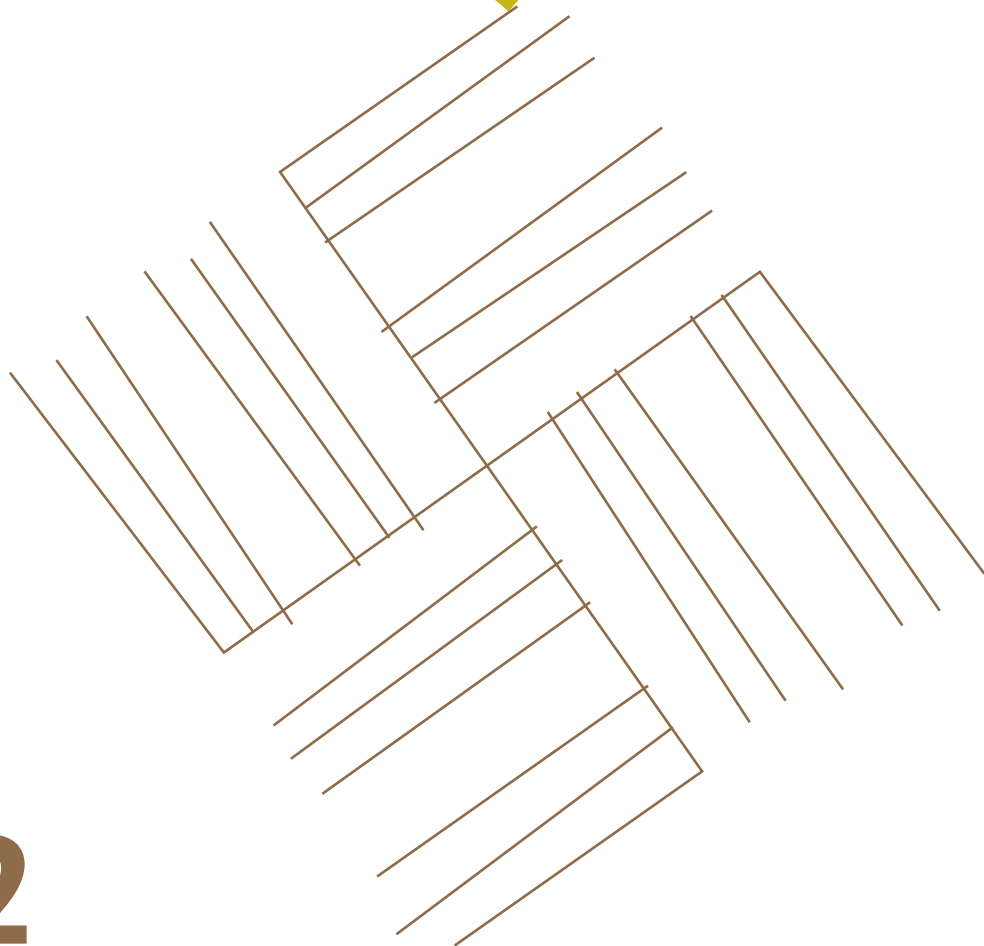

LIETUVOS
LIAUDIES
KULTŪROS
CENTRAS

Lietuvių liaudies instrumentinė muzika

MUZIKA CIMBOLAMS

2012

TURINYS

	Pratarmė	4
1.	Aukštaičių polka	7
2.	Valsas „Sargyba“	7
3.	Žemaitiška polka	7
4.	Pasiutpolkė	8
5.	„Senelių“ polka	8
6.	„Gimnazistų“ valsas	8
7.	„Peterburgo“ valsas	9
8.	„Senelių“ valsas	9
9.	Valsas „Berželis“	9
10.	Mazurka	10
11.	„Križačioks“	10
12.	Polka „Žuvelė“	10
13.	„Padispanas“	11
14.	Valsas „Dobilas“	11
15.	Krakoviakas	12
16.	„Aleksandra“	12
17.	„Nariečenka“	12
18.	„Peterburgska“ polka	13
19.	„Karobuška“	13
20.	„Kačerga“	13
21.	Polka „Zoska“	14
22.	„Mėnesėlis“	14
23.	„Ant kalno karklai siūbavo“	14
24.	Liaudiška polka	14
25.	Valsas „Alkohol“	15
26.	„Žiogo“ polka	15
27.	Vestuvinis maršas	16
28.	Polka	16
29.	Pasiutpolkė	16
30.	Polka	17
31.	Senovinis lenkų valsas	17
32.	Maršas	17
33.	„Karobočka“	18
34.	Senovinis lenkų valsas	18
35.	Daina „Saulė nusileido“	18
36.	Daina „Pasėjau linelius“	19
37.	Maršas „Suk suk ratelį“	19
38.	Daina „Tūkstantį žingsnelių“	19
39.	„Bitela“	19
40.	Valsas	20

41.	Maršas-fokstrotas	20
42.	Polka	20
43.	Krakoviakas	21
44.	„Padispanas“	21
45.	Polka „Ušiašiušia“	21
46.	„Karobočka“	22
47.	Oberekas	22
48.	„Suktinis“	22
49.	„Peterburgskas“ valsas	23
50.	Polka	23
51.	Šokis „Vo sadulia“	24
52.	Polka	24
53.	„Kochanuška“	24
54.	Polka „Ištekės Marceliutė“	25
55.	Valsas „Plaukia sau laivelis“	25
56.	Polka „Zoska“	26
57.	Maršas	26
58.	Krakoviakas	26
59.	Maršas „Suk suk ratelį“	27
60.	„Karobuška“	27
61.	„Kačerga“	28
62.	Polka	28
63.	„Bitela“	28
64.	Polka	29
65.	Polka	29
66.	Polka	29
67.	Polka	30
68.	Polka	30
69.	Polka	30
70.	Polka	30
71.	Polka	31
72.	Polka	31
73.	„Senis pjovė rugelius“	31
74.	Polka „Mergaitė, kuri numirė“	32
75.	„Pjoviau šieną“	32
76.	Polka	32
77.	„Našlelis“	33
78.	Maršas	33
79.	Polka	34
80.	Daina „Karolina“	34
81.	Krakoviakas	34
82.	Polka	35
83.	Mazurka	35
84.	Maršas	35

85.	Mazurka	36
86.	„Belaruska“ polka	36
87.	Polka	36
88.	Velykų lalavimas „Zeliony jawor dąmbrawa“	37
89.	Mazurka	37
90.	Polka	37
91.	Polka	38
92.	Polka	38
93.	„Kazokas“	39
94.	Velykų lalavimas „Skrido skrido du karveliai“	39
95.	Velykų giesmė „Aleliuja linksma diena“	39
96.	Polka „Ištekės Marceliutė“	39
97.	Polka	40
98.	„Adomėlio“ polka	40
99.	Polka	40
100.	Valsas „Čigonų baronas“	41
	Pateikėjai	42

Pratarmė

Cimbolai (kaimo muzikantai sako *cimbalai*, balt. *cymbaly*, lenk. *cymbalki*, vok. *Hackbrett*, ang. *dulcimer*, veng. *Cimbalom*) – tai lentinė citra-chordofonas, trapecijos formos instrumentas, turintis 3–7 stygas vienam garsui išgauti ir apie 10–20 stygų eilių. Apačia daroma iš klevo ar eglės, viršus iš eglės, šonai iš klevo ar beržo. Turi du ar daugiau tiltelių. Mušami pagaliukais, kurie kartais aptraukiami guma ar oda, bet dažniausiai plikais pagaliukais, pagamintais iš klevo, beržo ar kito kieto medžio. Viršutinė ir apatinė lentelės paremiamos vidiniais tilteliais, kurie yra nematomi, bet labai svarbūs. Jie laiko visų stygų įtampą.

Pirmieji lietuviški rašto darbai, kuriuose minimi cimbolai, siekia XVI a. antrąją pusę. Žymaus to meto Rytų Prūsijos lietuvių raštijos atstovo, giesmyno sudarytojo, pirmojo Biblijos vertėjo Jono Bretkūno versto „Psaltero“ 150-oje Dovydo psalmėje sakoma: „Liaupsinkit gi viešpatį gerai skambančiomis cimbalomis“. Cimbolus mini ir Kristijonas Donelaitis poemoje „Metai“ („Plickius cimbolus skambino“), jie įtraukti į pirmuosius Konstantino Sirvido, Pilypo Ruigio bei kitus lietuvių kalbos žodynus.

XIX a. apie cimbolus rašė lenkų istorikai, etnografai Józefas Ignacy Kraszewskis, Oskaras Kolbergas ir kt., Mažosios Lietuvos mokslininkai Christianas Bartschas, Helene ir Francas Tetzneriai, taip pat Simonas Daukantas, Adomas Jucevičius. XX a. cimbolus jau gana plačiai aprašė Stasys Paliulis ir Juozas Žilevičius.

1936–1939 m. Lietuvių tautosakos archyvo darbuotojas Zenonas Slaviūnas į fonografo plokšteles įrašė trijų cimbolininkų atliekamą muziką. Šiame rinkinyje pateikta vienuolika šių įrašų kūrinių.

1972 m. Adutiškio kompleksinėje ekspedicijoje buvo užrašyti trys cimbolininkai: Klemensas Pundys (Tverečiaus apyl.), Vaclovas Kairys ir Feliksas Lopinys (Adutiškio apyl.). Jų pagroti ir vėliau užrašyto Jono Lechovicko (Tverečiaus apyl.) kūriniai (iš viso 64) yra šio rinkinio pagrindas.

Toliau sekė Suvalkijos, Dzūkijos cimbolininkų bei Vilniaus krašto lenkų tautybės cimbolininkų įrašai bei filmavimai.

2006 m. Mindaugas Karčemarskas su šio rinkinio autoriumi ir kitais Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Muzikologijos instituto Etnomuzikologijos skyriaus darbuotojais apvažiavo ir užfiksavo daugelį dar gyvų, tebegrojančių muzikantų ir apibendrinęs šią medžiagą parašė magistro darbą „Cimbolai Lietuvoje“.

Cimbolai paplitę Ignalinos, Švenčionių, Rokiškio, Panevėžio, Vilniaus, Šalčininkų, Marijampolės, Lazdijų, Alytaus, Prienų rajonuose, lietuviškose salose Baltarusijoje – Ašmenos, Astravo, Lydos rajonuose bei Seinų krašte Lenkijoje; populiarius ir Žemaitijoje – Tauragės, Šilalės, Šilutės rajonuose. Po karo cimbolais pradėta skambinti ir Klaipėdoje.

Kaip rašo M.Karčemarskas, daugelis Lietuvos cimbolininkų turėjo ne vienus cimbolus. Kadangi cimbolų Lietuvoje niekas negamino, kiekvienas juos darydavosi pagal savo skonį ir supratimą, todėl visi jie labai skirtingi. Varijuoja dydis ir forma, stygų vienam garsui išgauti bei pačių stygų eilių skaičius. Labai skiriasi ir įvairių muzikantų cimbolų derinimas. Šiuo metu cimbolus gamina Alvydas Šeduikis, Egidijus Virbašius.

Cimbolininkų repertuaras susideda iš tradicinių šokių, polkų, valsų, maršų ir dainų melodijų.

Vyresni cimbolininkai V.Kairys, Jonas Špokas, Martynas Laumikonis, K.Pundys, F.Lopinys, J.Lechovickas paskambino daugiau senųjų šokių melodijų: „Našlelį“, „Kryžaičioką“, obereką, „Kačergą“, „Karobušką“, „Senis plovė rugelius“, „Kazoką“, „Mėnesėlį“.

Piotras Kačianovskis ir Ignas Gumbrys paskambino Velykų lalavimus, pastarasis – dar ir Velykų giesmę „Linksmą dieną“. Daugiausiai dainų pagrojo Adutiškio cimbolininkai F.Lopinys ir V.Kairys. Dauguma Rytų Lietuvos muzikantų paskambino mazurką, „Peterburgską“ polką ir „Peterburgską“ valsą bei kitus tam kraštui būdingus kūrinius, tik V.Kairys – obereką.

Cimbolais galima skambinti pagrindinę melodiją, antrinti, tiesiog pritarti dainininkams, kitiems muzikantams. Palyginus kitų muzikantų pagriežtus tuos pačius kūrinius smuiku ar armonika paaiškėjo, kad J.Lechovickas groja melodijos kontūrą, ne iki galo išgroja visą melodijos piešinį, bet palaiko pagrindinius atramos taškus. Vieni muzikantai – I.Gumbrys, Tekle Winciukiewicz, Wladislawas Wolodkiewiczus – stengiasi išgroti melodiją, o kiti labiau akompanuoja. Ypač meistriškai tai daro K.Pundys – skambindamas šešioliktinėmis gaidomis dešine ranka groja melodiją, o kaire pritaria aukštesniais garsais per oktavą. Tokio akompanavimo galima rasti ir kitų Rytų Lietuvos cimbolininkų – V.Kairio, F.Lopinio bei epizodiškai J.Lechovicko – kūriniuose. Tai yra Rytų Lietuvos skambinimo cimbolais ypatybė.

Daugelis muzikantų moka groti nežiūrėdami į stygas ir net užsimerkę. Pasak I.Gumbrio, šis gebėjimas buvo nepaprastai svarbus ir netgi būtinas, mat seniau nebuvo elektros, taigi tekdavo groti žvakių šviesoje ar prieblandoje. P.Kačianovskis šį gebėjimą demonstruodavo per savo

pasirodymus. Tam jis uždengdavo cimbolus rankšluosčiu ir mušdavo per medžiagą. Skambėjimas tapdavo duslus, trumpas.

Dauguma cimbolininkų skambina tvirtai, neleidami lazdelėms šokinėti. Kartais netgi kaip ypatingą būdą naudoja ne mušimą, bet lazdelės dėjimą, taip užspausdami stygas ir išgaudami duslesnį skambėjimą. Taip daro J.Lechovickas, K.Pundys ir F.Lopinys. Vienintelis I.Gumbrys lazdeles laiko labai laisvai, leidžia joms šokinėti ir jo paskambintuose kūrinuose girdisi ilgų natų *tremollo*. Kaire ranka stygas tildo P.Kačianovskis, M.Laumikonis, Stasys Augulis, W.Wolodkiewiczus.

Tikimės, kad šis rinkinys bus naudingas pradedantiems ir pažengusiems cimbolininkams, papildys jų repertuarą, praplės žinias apie Lietuvos cimbolininkų atliekamus kūrinius.

Evaldas Vyčinas

1. Aukštaičių polka

Įgrojo J. Lechovickas

2. Valsas „Sargyba“

3. Žemaitiška polka

4. Pasiutpolkė

5. „Senelių“ polka

6. „Gimnazistų“ valsas

7. „Peterburgo“ valsas

♩ = 184

This musical score for 'Peterburgo' valsas consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. It contains measures 1 through 16, ending with a double bar line. The melody is characterized by rapid sixteenth-note passages. The second staff continues the melody from measure 17 to 32. The third staff continues from measure 33 to 48. The fourth staff concludes the piece with measures 49 to 64, ending with a final double bar line.

8. „Senelių“ valsas

♩ = 180

This musical score for 'Senelių' valsas consists of four staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. It contains measures 1 through 16, ending with a double bar line. The melody features a mix of eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody from measure 17 to 32. The third staff continues from measure 33 to 48. The fourth staff concludes the piece with measures 49 to 64, ending with a final double bar line.

9. Valsas „Berželis“

♩ = 180

This musical score for 'Berželis' valsas consists of two staves. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 3/8 time signature. It contains measures 1 through 16, ending with a double bar line. The melody is composed of eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody from measure 17 to 32, ending with a final double bar line.

10. Mazurka

11. „Križačioks“

12. Polka „Žuvelē“

13. „Padispanas“

14. Valsas „Dobilas“

15. Krakoviakas

16. „Aleksandra“

17. „Nariečenka“

18. „Peterburgska“ polka

19. „Karobuška“

20. „Kačerga“

21. Polka „Zoska“

22. „Mēnesēlis“

23. „Ant kalno karklai siūbavo“

24. Liaudiška polka

25. Valsas „Alkohol“

26. „Žiogo“ polka

27. Vestuvinis maršas

$\text{♩} = 116$

Four staves of music in treble clef, key of D major (one sharp), and common time (C). The tempo is marked as 116 beats per minute. The first staff contains a melody with eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody. The third and fourth staves feature a rhythmic accompaniment of eighth notes.

28. Polka

Įgrojo F.Lopinys

$\text{♩} = 120$

Three staves of music in treble clef, key of D major (one sharp), and 2/4 time. The tempo is marked as 120 beats per minute. The first staff contains a melody with eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody. The third staff features a rhythmic accompaniment of eighth notes, with a first and second ending marked at the end.

29. Pasiutpolkė

$\text{♩} = 120$

Three staves of music in treble clef, key of D major (one sharp), and 2/4 time. The tempo is marked as 120 beats per minute. The first staff contains a melody with eighth and sixteenth notes. The second staff continues the melody. The third staff features a rhythmic accompaniment of eighth notes.

30. Polka

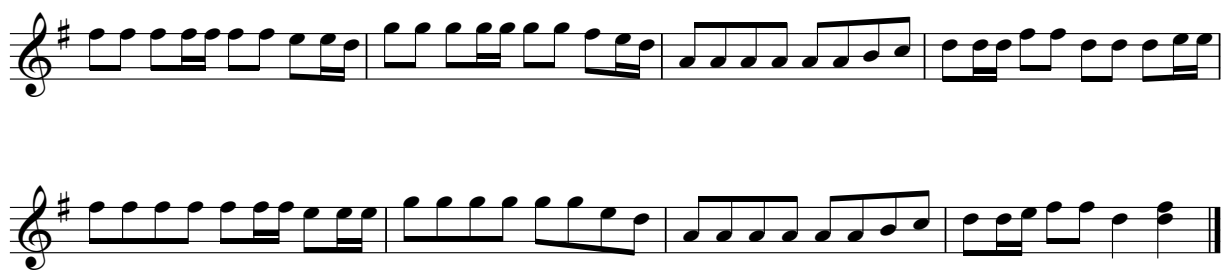

31. Senovinis lenkų valsas

32. Maršas

33. „Karobočka“

34. Senovinis lenkų valsas

35. Daina „Saulė nusileido“

36. Daina „Pasėjau linelius“

37. Maršas „Suk suk ratelį“

38. Daina „Tūkstantį žingsnelių“

39. „Bitela“

40. Valsas

Igrojo V.Kairys

$\text{♩} = 184$

41. Maršas-fokstrotas

$\text{♩} = 120$

42. Polka

$\text{♩} = 132$

43. Krakoviakas

44. „Padispanas“

45. Polka „Ušiašiušia“

46. „Karobocka“

47. Oberekas

48. „Suktinis“

49. „Peterburgskas“ valsas

50. Polka

Igrojo K.Pundys

51. Šokis „Vo sadulia“

♩ = 110

Three staves of music in 2/4 time, key of D major. The tempo is marked as ♩ = 110. The first staff contains five measures, the second six, and the third six, ending with a double bar line. The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes, with some chords.

52. Polka

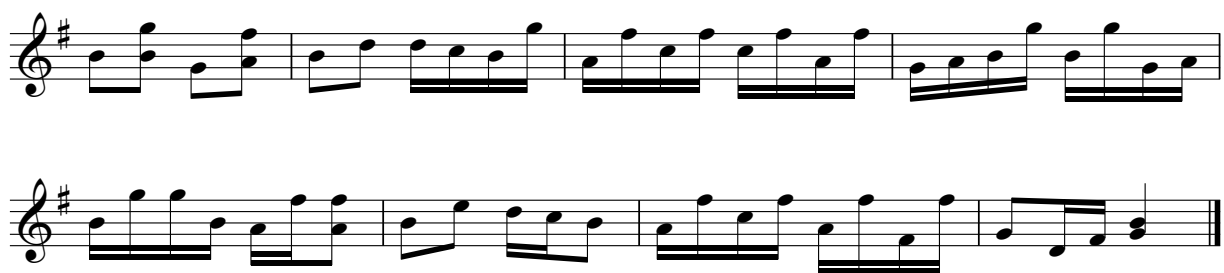
♩ = 132

Three staves of music in 2/4 time, key of D major. The tempo is marked as ♩ = 132. The first staff contains five measures, the second six, and the third six, ending with a double bar line. The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes, with some chords.

53. „Kochanuška“

♩ = 120

Four staves of music in 2/4 time, key of D major. The tempo is marked as ♩ = 120. The first staff contains five measures, the second six, the third six, and the fourth six, ending with a double bar line. The melody is primarily composed of eighth and sixteenth notes, with some chords.

54. Polka „Ištekės Marceliutė“

55. Valsas „Plaukia sau laivelis“

56. Polka „Zoska“

57. Maršas

58. Krakoviakas

59. Maršas „Suk suk rateli“

♩ = 120

60. „Karobuška“

♩ = 120

61. „Kačerga“

♩ = 120

62. Polka

♩ = 120

63. „Bitela“

♩ = 132

64. Polka

Igrojo J.Špokas

65. Polka

66. Polka

67. Polka

68. Polka

69. Polka

70. Polka

71. Polka

72. Polka

73. „Senis pjovė rugelius“

74. Polka „Mergaitė, kuri numirė”

Įgrojo M.Laumikonis

♩ = 120

Dengia stygas kaire ranka

75. „Pjoviau šieną”

♩ = 184

76. Polka

♩ = 120

77. „Našlelis“

♩ = 120

78. Maršas

Įgrojo W. Wolodkiewiczius

♩ = 120

79. Polka

♩ = 132

Dengia stygas kaire ranka

80. Daina „Karolina“

Įgrojo T.Winciukiewicz

♩ = 110

81. Krakoviakas

♩ = 120

82. Polka

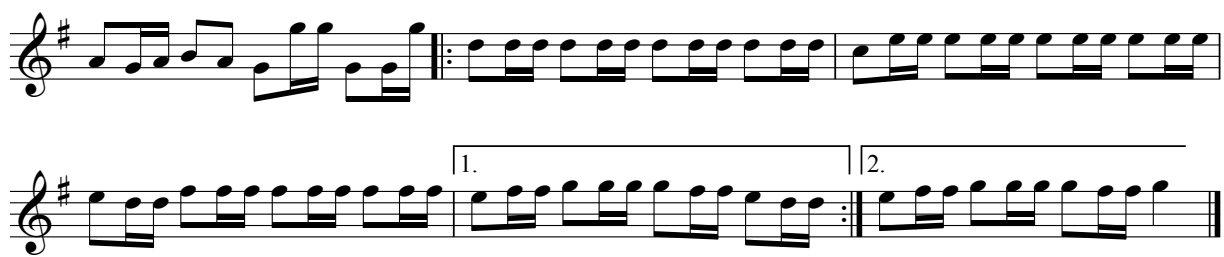

83. Mazurka

84. Maršas

85. Mazurka

Igrojo P. Kačianowskis

86. „Belaruska“ polka

87. Polka

88. Velykų lalavimas „Zeliony jawor dąmbrawa“

89. Mazurka

90. Polka

91. Polka

Igrojo V.Svitojus

92. Polka

94. Velykų lalavimas „Skrido skrido du karveliai“

95. Velykų giesmė „Aleliuja linksma diena“

96. Polka „Ištekės Marceliūtė“

97. Polka

Igrojo G.Baltrūnas

98. „Adomėlio“ polka

Igrojo S.Rumbutis

99. Polka

Igrojo S.Augulis

100. Valsas „Čigonų baronas“

Įgrojo J.Taraskiewiczus

Pateikėjai

1. **Jonas Lechovickas**, g. 1920 m., Gilūtų k., Mielagėnų sen., Ignalinos r. – 1–27 / LLKC archyvas;
2. **Feliksas Lopinys**, g. 1919 m., Lazdinių k., Adutiškio sen., Švenčionių r. – 28–39 / MFA KLF 6007;
3. **Vaclovas Kairys**, g. 1909 m., Adutiškis, Švenčionių r. – 40–49 / MFA KLF 6007;
4. **Klemensas Pundys**, g. 1912 m., Kalveliškių k., Tverečiaus sen., Ignalinos r. – 50–63 / MFA KF 6007;
5. **Jonas Špokas**, g. 1911 m., Vaidlionių vnk., Troškūnų sen., Anykščių r. – 64–73 / LTRF pl. 437;
6. **Martynas Laumikonis**, g. 1911 m., Jūrė, Kazlų Rūdos sen., Marijampolės r. – 74–77 / MFA KLF 201;
7. **Wladislawas Wolodkiewiczus**, Galgių k., Vilniaus r. – 78–79 / LLKC archyvas;
8. **Tekle Wincukiewicz**, g. 1935 m., Eišiškės, Šalčininkų r. – 80–84 / LLKC archyvas;
9. **Piotras Kačianovskis**, g. 1924 m., Antupių k., Rudaminos sen., Vilniaus r. – 85–90 / LLKC archyvas;
10. **Kazimieras Vincentas Svitojus**, g. 1934 m., Žaliosios k., Kalvarijos sen., Marijampolės r. – 91–92 / MFA KLF 1502;
11. **Ignas Gumbrys**, g. 1924 m., Vaikučių k., Ceikinių sen., Švenčionių r. – 93–95 / MFA 2006 m. DVD;
12. **Petras Kričena**, g. 1937 m., Prelomčiškės k., Simno sen., Alytaus r. – 96 / MFA 2006 m. DVD;
13. **Gasparas Baltrūnas**, g. 1902 m., Šileikių k., Obelių sen., Rokiškio r. – 97 / LTRF pl. 591;
14. **Stasys Rumbutis**, g. 1954 m., Ramoniūnų k., Adutiškio sen., Švenčionių r. – 98 / MFA 2006 m. DVD;
15. **Stasys Augulis**, g. 1916 m., Rimdžiūnų k., Gervėčių ap., Astravo r. Baltarusija – 99 / MFA 2006 m. DVD;
16. **Josifas Taraskiewiczus**, g. 1939 m., Mickūnų k., Vilniaus r. – 100 / LLKC archyvas.

Lietuvių liaudies instrumentinė muzika

MUZIKA CIMBOLAMS

Sudarytojas Evaldas Vyčinas
Redaktorius Arūnas Lunys
Natografas Arvydas Adamonis
Kalbos redaktorė Renata Radavičiūtė
Viršelio dailininkė Audronė Lasinskienė

Lietuvos liaudies kultūros centras 2012 m. — 42 p.

www.lnkc.lt